

Självständigt arbete på grundnivå

Independent degree project – first cycle

Socialt arbete

“Du som är så söt och trevlig, hur kan inte du ha träffat nån?”

En kvalitativ studie om normerna kring att leva i en tvåsamhet

Malin Andersson

Natalie Chromec

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Campus Härnösand Universitetsbacken 1, SE-871 88. Campus Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall.

Campus Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund.

Phone: +46 (0)771 97 50 00, Fax: +46 (0)771 97 50 01.

MITTUNIVERSITETET

Institutionen för Socialt arbete

Examinator: Masoud Kamali, masoud.kamali@miun.se

Handledare: Sofie Ghazanfaryon Karlsson, sofie.karlsson@miun.se

Författare: Malin Andersson, maan0947@student.miun.se,
Natalie Chromec, nach1001@student.miun.se

Utbildningsprogram: Internationella och interkulturella socionomutbildningen, 180 hp

Huvudområde: Socialt arbete

Termin, år: HT, 2012

MITTUNIVERSITETET

Institutionen för Socialt arbete

KURS: SA046G Socialt arbete GR (C), Självständigt arbete, 15 hp

ÄMNE: Socialt arbete

HANDLEDARE: Sofie Ghazanfareeon Karlsson

SAMMANFATTNING: Studien handlar om hur vi som individer konstruerar och skapar ett normaliserat tillstånd kring att leva i en tvåsamhet samt om hur vi påverkas av detta. Syftet med studien är att undersöka individers motivation och värderingar kring att leva i någon typ av tvåsamhet eller valet att inte göra det, samt vilken betydelse dessa val har för individen. Studien har en samhällskritisk ansats ur ett västerländskt perspektiv och med hjälp av åtta kvalitativa intervjuer undersöks individernas värderingar och motivation kring tvåsamhet. Resultatet visar att familjebegreppet är nära sammanlänkat med tvåsamhet och relationer. Att ingå ett äktenskap eller en relation uppfattas inte som ett socialt tvång av individerna utan ses som en del av ett självförverkligande. Att leva i en tvåsamhet anses vara fördelaktig av såväl individen som utifrån samhällets uppbyggnad. Slutsatsen är att tvåsamhetsnormen står fast trots att de sociala beteenden kring den och dess innehåll förändrats genom tiden.

NYCKELORD: Nyckelord: Äktenskap, familj, tvåsamhet, singel, relationsnormer

TITEL: “ Du som är så söt och trevlig, hur kan inte du ha träffat nån?”

En kvalitativ studie om normerna kring att leva i en tvåsamhet

FÖRFATTARE: Malin Andersson, Natalie Chromec

DATUM: Höstterminen 2012

Journal of Family Issues

Vår uppsats har skrivits utifrån publiceringshänvisningarna från tidsskriften Journal of Family Issues. Journal of Family Issues publiceras varje månad och dess huvudämne är studier som berör äktenskap och familjeliv. Det är en tvärvetenskaplig tidsskrift som även publicerar artiklar inom ämnen som socialt arbete, genusvetenskap, familjestudier, våld inom familjen och sociologi. Då vår studie har en sociologisk inriktning samt att den stämmer in med innehållet i tidigare publicerade verk ansåg vi att denna tidskrift passar vår studie.

Publiceringshänvisningar

For over 20 years, Journal of Family Issues has served as an important forum on current research, theory, and analyses for those who work with and study families. Each issue features articles, commentaries, and advocacy pieces designed to help you understand the challenges confronting today's families.

Interdisciplinary Perspective Journal of Family Issues offers you more than just scholarly insight into the social and institutional forces shaping today's families. With JFI, you'll also examine professional issues, research developments, and practical applications from an interdisciplinary perspective, encompassing such areas as: Family Studies, Family Violence, Gender Studies, Psychology, Social Work, Sociology.

Manuscripts must be submitted electronically at <http://mc.manuscriptcentral.com/jfi>. The corresponding author must create an online account in order to submit a manuscript. Submitted papers should be in Word and must not exceed 30 double-spaced typewritten pages in total (text, references, tables, figures, appendices). Authors should use Times New Roman, 12 pt. font, one-inch margins throughout and include an abstract of 150 words or less with 4-5 keywords. Manuscripts must be prepared in accordance with the American Psychological Association (APA) guidelines. Submission of a manuscript implies commitment to publish in the journal. Authors submitting to the journal should not simultaneously submit them to another journal nor should manuscripts have been published elsewhere in substantially similar form or with substantially similar content. Authors in doubt about what constitutes prior publication should consult the editor. There is no submission fee. The Journal of Family Issues does not publish book reviews. For further questions regarding submissions, please contact Diane Buehn at buehnd@ufl.edu.

Authors who want to refine the use of English in their manuscripts might consider utilizing the services of SPi, a non-affiliated company that offers Professional Editing Services to authors of journal articles in the areas of science, technology, medicine or the social sciences. SPi specializes in editing and correcting English-language manuscripts written by authors with a primary language other than English. Visit <http://www.prof-editing.com> for more information about SPi's Professional Editing Services, pricing, and turn-around times, or to obtain a free quote or submit a manuscript for language polishing. Please be aware that SAGE has no affiliation with SPi and makes no endorsement of the company. An author's use of SPi's services in no way guarantees that his or her submission will ultimately be accepted. Any arrangement an author enters into will be exclusively between the author and SPi, and any costs incurred are the sole responsibility of the author.

**“Du som är så söt och trevlig,
hur kan inte du ha träffat
nån?”**

**En kvalitativ studie om valet
att leva i en tvåsamhet**

Malin Andersson maan0947@student.miun.se

Natalie Chromec nach1001@student.miun.se

Mittuniversitetet, Sverige

Abstract

Studien handlar om hur vi som individer konstruerar och skapar ett normaliserat tillstånd kring att leva i en tvåsamhet samt om hur vi påverkas av detta. Syftet med studien är att undersöka individers motivation och värderingar kring att leva i någon typ av tvåsamhet eller valet att inte göra det, samt vilken betydelse dessa val har för individen. Studien har en samhällskritisk ansats ur ett västerländskt perspektiv och med hjälp av åtta kvalitativa intervjuer undersöks individernas värderingar och motivation kring tvåsamhet. Resultatet visar att familjebegreppet är nära sammanlänkat med tvåsamhet och relationer. Att ingå ett äktenskap eller en relation uppfattas inte som ett socialt tvång av individerna utan ses som en del av ett självförverkligande. Att leva i en tvåsamhet anses vara fördelaktig av såväl individen som utifrån samhällets uppbyggnad. Slutsatsen är att tvåsamhetsnormen står fast trots att de sociala beteenden kring den och dess innehåll förändrats genom tiden.

Nyckelord: Äktenskap, familj, tvåsamhet, singel, relationsnormer

Att finna en livskamrat

“If you are still happily sleeping solo, why should you stop what you are doing and make it your life's work to find that one special person that you can annoy for the rest of your life“ (McCarthy, 2011).

Sverige är det land i Europa med störst antal enpersonshushåll och uppgick år 2008 till att omfatta omkring 2,3 miljoner individer. Det svenska samhället har en allt äldre befolkning där medellivslängden stiger. Detta har också resulterat i att vi ingår äktenskap senare i livet, i en mätning av Statistiska centralbyrån gjord år 2011 var medelåldern för kvinnor är 32,9 och för män 35,5 år vid första giftemålet (Statistiska centralbyrån [SCB], 2011).

Denna studie handlar om tvåsamhet, men också om att vara singel/leva i ensamhet. Idag finns det en mängd olika samlevnadsformer och de faktorer som påverkar individen att vilja leva i någon typ av relationsform varierar.

Syftet med studien är att undersöka individers motivation och värderingar kring att leva i någon typ av tvåsamhet eller valet att inte göra det, samt vilken betydelse dessa val har för individen. Syftet är även att undersöka hur värderingar kring relationer och äktenskap uppkommer, hur det påverkar individen och vilka individuella tankar och synpunkter respondenterna har kring tvåsamhet samt ensamhet. Det övergripande målet är att belysa individernas reflektioner över hur man hanterar relationer i livet.

Vilka faktorer påverkar våra val att ingå eller att inte ingå i en tvåsamhet? Är det helt och hållet upp till individen att bestämma eller finns det andra faktorer som påverkar?

Relationsformer i historien

Som Hydén (2001) skriver har tvåsamhet och ensamhet varit två mycket centrala traditioner i tänkandet gällande människor och samhälle, dock är detta ett påstående som är svårt att såväl avfärda som påvisa.

Historiskt har individer som ingått i en tvåsamhet tilldelats förmåner både socialt och ekonomiskt medans människor som inte ingår i en tvåsamhet i hög grad blivit marginaliserade (Budgeon, 2008). I dagens moderna samhälle ligger största fokus på självförverkligande hos individen. Trots detta självförverkligande är bilden av tvåsamhet ur ett socialpolitiskt synsätt fortfarande normen (Santore, 2008).

Idag definieras äktenskapet som ett juridiskt avtal som bygger på samtycke (Andersson, 2011) men under historiens gång har äktenskapets betydelse varierat. Äktenskapet har historiskt setts som en institution vilket innefattar viktiga funktioner i ett samhälle samt

verkat som en faktor för samhällelig stabilitet. Äktenskapet har även fungerat som en ritual med normskapande kraft (Andersson, 2011 & Fineman Albertson 2001). Det har nödvändigtvis inte varit en ömsesidig relation mellan individerna i äktenskapet utan ett beroendeförhållande med olika rättigheter och skyldigheter. Frun var exempelvis tidigare enligt lag skyldig sin man sexuella tjänster och hushållstjänster medan mannen skulle försörja sin fru ekonomiskt (Fineman Albertson, 2001). Den historiska funktionen av äktenskapet hade inte alls med kärlek, lycka eller individuella behov att göra. Äktenskapets funktion var att skapa relationer mellan olika familjer och samhällsgrupper, förstärka resurser och bilda starkare försvar mot fienden genom att förvandla främlingar till familj. Familjebegreppet varierar beroende på kultur men syftar oftast på basen för den samhälleliga organisationen. För överklassen handlade det mycket om att förbättra sin politiska och sociala status och för de som hade det mindre bra ställt handlade det om att utöka arbetskraften. Äktenskapet har genom tiderna nästan alltid inneburit att producera barn och inrätta rätten till arv (Karasu, 2007).

Jarnqvist (2011) menar att den ekonomiska ojämnheten i samhället påverkat äktenskapet. Under 1600-talet var äktenskapet framförallt en ekonomisk enhet. Det var inte förrän på 1700-talet bilden av den romantiska kärleken växte fram. Den romantiska kärleken handlade inte om att "leva tillsammans för evigt" eller att ens partner är "den enda" vilken uppfattningen oftast är när det handlar om romantisk kärlek. Den romantiska kärleken byggde på passion men detta ideal slogs sönder under mitten på 1900-talet då den sexuella frigörelsen hos kvinnor utvecklades. En viktig del av den romantiska kärleken var att kvinnan som mor idealiserades. (Jarnqvist, 2011).

Samboskapet är en annan form av samlevnad som både har rättsliga och traditionella skillnader jämfört med äktenskapet. Samboskap definieras som ett intimt sexuellt förbund mellan två ogifta individer som delar samma hushåll under en långvarig tidsperiod (Coast, 2009). Under mitten av 1960-talet ökade antalet ogifta samboende kraftigt i Sverige. Det ökande samboendet oroadе politiker och det var på det sättet som frågor kring regler för samboende uppkom. Dock låg det inget direkt avståndstagande från äktenskap bakom, utan giftemålet planerades för framtiden. Trots detta har Sverige en lång historia kring ogifta samboende i olika former. I Sverige fanns det under tidigt 1900-tal tre typer av regleringar i lagen för olikkönade intima relationer. Dessa delades in i kategorierna; ofullkomnat äktenskap, trolovning eller äktenskap. Om samlag förekommit i en relation kunde en domstol i efterhand fastslå att de skulle ha ansetts ingått ett ofullkomnat äktenskap. Trolovningen hade

ingen egentlig rättslig verkan, dock kunde paret tvingas att ge tillbaka gåvor som getts för det kommande äktenskap om trolovningen avbröts. Mannen kunde även bli betalningsskyldig om kvinnan hunnit bli gravid under trolovningen. Det ofullkomnade äktenskapet avskaffades 1915 då en ny lag kring äktenskapet inträdde. Trolovningen avskaffades 1973 och ersattes då av den första varianten av sambolag för olikkönade par. Denna reglerade dock endast de samboende gemensamma boende. Först 1988 kompletterades lagen med en särskild lag om homosexuellt samboende. År 2003 slogs de två lagarna ihop till en könsneutral sambolag. Till skillnad från äktenskapslagen så innefattar inte sambolagen varken regler om underhållsskyldighet, giftorätt eller arvsrätt (Andersson, 2011).

Historiskt sett och fram till 1960-talet var den heterogena kärnfamiljen normen och den enda modellen för en intim relation, var kvinnans identitet och roll rotad i äktenskapet och sedan moderskapet. De som icke följt denna norm och var singel har varit begränsade av en serie olika samhällsnormer som skapat en negativ och marginaliserad status för dem. Marginaliseringen har inneburit att personer tagit avstånd från de personer som valt att leva ensamma. De heterosexuella paren haft en privilegierad position både socialt, ekonomiskt och symboliskt. (Budgeon, 2008; NE, 2012)

Relationsformer idag

Äktenskapet

Forskningen kring relationer är mycket spridd och studeras oftast separat, antingen handlar det om äktenskapet, samboskap eller att vara singel, om jämförelser görs är det oftast frågan om vilket alternativ som är bättre än det andra. Under datainsamlingen fick vi främst fram forskning från västländer och om individer som lever i ett land i väst och frågade oss då om detta ämne endast är intressant för massan i industriländerna? Är strävan efter lycka och självförverkligande en exklusiv rättighet för oss som redan har alla materiella ting?

Självförverkligande står i fokus för västvärldens individer idag, för några betyder det att göra karriär, för andra betyder det att ingå ett äktenskap och bilda familj och för vissa är målet att uppnå allt detta. För att uppnå detta självförverkligande som individ finns det en starkt rotad samhällsmodell som vi lever efter. I "modell Sverige" ingår utbildning, karriär, äktenskap eller alternativt samboskap, barn och slutligen leva tillsammans tills man har en begravning i kyrkan. Denna modell är våra antaganden och tolkning av hur normerna kring lycka och självförverkligande ser ut. Vi anser att det ser likadant ut för män och kvinnor, dock har

kvinnor ett extra arbete, de förväntas leva upp till att vara den "perfekt modern" samtidigt som hon gör karriär och har ett lyckligt äktenskap. Den ökade sekulariseringen är ett faktum i Sverige, trots detta står vissa traditionella riter fast, som exempelvis giftemål och begravning, som ofta sker Svenska kyrkans regi. Sekulariseringsprocessen innebär att religionen tappar i betydelse i ett samhälle och i medborgarnas medvetande (NE, 2012). Beroende av exempelvis klass och andra kontextbundna faktorer kan modellen se annorlunda ut och innefatta ytterligare statusmarkörer och önsknings för att uppnå ett självförverkligande.

Äktenskapets överordnade ställning bland samlevnadsformer är tydlig på många olika sätt. Först och främst är dagens Sverige uppbyggt kring två kolliderande verkligheter, där den ena sätter kollektivets intressen i centrum och den andra individens. Dessa verkligheter existerar i samma utrymme och påverkar individen genom normer med olika innehåll. Värnandet om äktenskapet kan ses som en protest mot en pågående privatisering och individualisering (Andersson, 2011; Fineman Albertson, 2001; Jarnqvist, 2011). Att äktenskapet haft en modellerande roll för hur intima relationer regleras i lagstiftning är också en bidragande orsak till att normerna kring äktenskap står fast. I svensk lag blev äktenskapsbegreppet könsneutralt först år 2009, detta innebar att regleringen kring äktenskapet fram tills dess endast var öppen för olikkönade par. Sveriges lagar har förtydligat att det är det heterosexuella äktenskapet som varit och lever kvar som normen i dagens Sverige (Andersson, 2011). Äktenskapet som normskapande samlevnadsform är inte bara ett faktum i Sverige utan återfinns i många andra länder i väst. Mellan 85-90 procent av USA's invånare beräknas att någon gång gifta sig. Enkätstudier från USA visar att äktenskapet ses ur ett monogamt, heterosexuellt perspektiv (Karasu, 2007). Att ingå äktenskap ses som betydelsefullt för individen utifrån olika faktorer, exempel är, att det har en juridisk betydelse, religiös innebörd, själva riterna i sig, som en aspekt av offentlighet och kollektivet samt att det är av betydelse utifrån den privata sfären (Jarnqvist, 2011; Kefalas, Furstenburg, Carr & Napolitano, 2011; Sassler & Miller, 2006). I äktenskapsnormen ligger även normerna kring familj inbäddade. Tidigare forskning tyder på att de flesta individer ser familj och barn som en självklar del av livet, i tankarna kring familj ingår äktenskapet som en del av helheten. Ideologin kring familj och äktenskapet bygger på antaganden om att drömmen om ett sexuellt partnerskap är den enda och viktigaste personliga relationen. De som lever i en sådan relation är helt enkelt lyckligare och mer fullbordade än de som inte gör det (Budgeon, 2008; Jarnqvist, 2011). Den normskapande samhällsmodellen kring äktenskap och giftemål ser olika ut beroende på i vilken kultur den finns och verkar, men den påverkar både det offentliga och det privata livet. Med kultur menar vi här den kunskap i samhället som individer använder sig av när de försöker tolka världen och som gör

kommunikationen mellan individer möjlig. Kultur innefattar även det inlärd sätet vi lever vår vardag på (Hydén, 2002). Trots att samhällsnormerna ser olika ut beroende på i vilket samhälle och kontext den verkar står normen kring tvåsamhet och äktenskap fast i de flesta av västvärldens länder (Adenji, 2008; Reynolds, Wetherell & Taylor, 2007).

Samboende

Ökningen av samboende är ett faktum som är tydligt i många olika välfärdsländer (Santore, 2008). I Skandinavien råder det i princip en total acceptans kring att vara samboende. 90 procent av de som hittat sin livskamrat lever först i ett samboende och nästan hälften av alla förstfödselar i Sverige och Norge sker i ett förhållande där parterna är samboende. Samma ökning ses i bland annat Storbritannien där 2,3 miljoner par levde som samboende år 2006. Ökningen sker sida vid sida med andra demografiska skiftningar, fler skilsmässor, individer är äldre när de träder in i äktenskap eller väljer att skaffa barn och fler födselar sker utanför äktenskapet. Forskare tror att det finns en mängd olika orsakerna till ökningen och normskapandet kring att vara samboende, bland annat det individuella levnadsättet, nedbrytningen av den traditionella familjen, ökad sekularisering, förändring i giftemålets betydelse, att kvinnor numera är en del av arbetsmarknaden samt en förminskning av äktenskapets sociokulturella innebörd (Aarskaug Wiik, Bernhardt & Noack, 2010; Coast, 2009; Kefalas et al., 2011). Viktigt och intressant att belysa är det faktum att studier påvisar att de flesta som lever i ett samboskap har avsikter att senare gifta sig. Detta innebär att samboskapet ses som en del i processen mot giftemålet (Aarskaug Wiik et al., 2010; Coast, 2009; Sassler & Miller, 2006). I en kvalitativstudie med 30 par som levde som samboende var det endast fyra par som konstaterade att leva som sambos var ett alternativ till äktenskap (Sassler & Miller, 2006).

Vad är det som gör att vi väljer att leva som samboende i en större utsträckning idag? Coast (2009) har gjort en studie i Storbritannien där individer som lever i ett samboskap svarar på vilka värderingar och attityder de har kring sina relationer. Individerna nämner att inte ha några juridiska band, att få prova på ett ha ett äktenskap, personlig självständighet och ekonomiska fördelar som några av de förmåner som värderas högt med att leva i ett samboskap. De nackdelar som framkommer är, ekonomisk osäkerhet, att man saknar juridisk status och social stigmatisering. Stigmatisering definieras av Nationalencyklopedin som en term för social stämpling (Coast, 2009; NE, 2012). Samboskap är en del av normen kring

relationer och äktenskap och är även den en del av den heteronormativa diskursen (Coast, 2009; Sassler & Miller 2006).

Att vara singel

Att leva som singel har historiskt inneburit begränsningar genom olika kulturella myter som skapat en negativ och marginaliserad status för dessa personer. Privilegierna de individerna som lever i en långvarig relation eller äktenskap åtnjuter i samhället bidrar i sin tur till att de personer som lever som singlar förblir marginaliserade. Vi tycker oss se ett skifte i dessa myter, trots att dessa traditioner och mönster kring singlar lever kvar till en viss del, innebär det idag inte endast negativa attribut att leva som singel. Det finns mycket lite forskning kring just att vara singel och den som finns innehåller få empiriska undersökningar och är mycket underutvecklad. (Budgeon, 2008; Reynolds & Wertherell, 2003). Den forskning som presenteras i den här studien kring att vara singel är till stor del utifrån ett feministiskt perspektiv med kvinnan i fokus. Trots att äktenskapet ifrågasätts som den självklara normen idag lever singelkvinnor både socialt och kulturellt under starka patriarkala förväntningar att de ska vilja ingå i en sexuell relation. Normen är också att detta skall vara till en man, en bekräftelse av att den heteronormativa diskursen även återfinns bland singlar. De som aktivt väljer att inte ingå ett äktenskap eller tvåsamhet uttrycker ett ifrågasättande från omgivningen och ett behov att försvara sina val (Adenji, 2008; Reynolds, Wetherell & Taylor, 2007). Att de normativa antaganden om feminitet sker i samband med en man är sådant som är en del av förklaringen till varför kvinnor drivs in i äktenskapet. Men kvinnan är också själv delaktig då hon ser på sin identitet som något som finns i en kärleksrelation och söker därför aktivt en relation då den blir en del av hennes identitetsskapande. Allmänhetens attityder mot singlar är att de kan ha problem med intima relationer och att de till och med behöver professionell hjälp med detta. Reynolds & Wetherell (2003) anser att man ska se "singleness" utifrån fem principer; (1) att det är något som är socialt konstruerat, (2) en egen diskurs, (3) en social kategori, (4) en uppsättning av individuella berättelser samt (5) något politiskt. Det finns flera olika attityder till att vara singel, antingen kan individen se det som ett eget val av självständighet och självförverkligande. Detta skapar dock en bubbla kring att vara singel som är svår att flytta sig ur om individen skulle vilja. En annan är att ogenerat prata om längtan efter en relation och då riskera att uppfattas som ofullkomlig, desperat och misslyckad. (Reynolds & Wertherell, 2003).

Senare i livet påpekar fler individer att vara ensamstående känns som ett personligt misslyckande och inte som ett fritt val. Att ensamstående män också omfattas av stereotypa normmaskapande negativa attityder är självklart, dock ser de annorlunda ut mot kvinnans. Ett exempel är mannen som har en onormal relation till sin mor och därför inte har förmågan eller viljan att ingå en relation med en annan kvinna. Åter igen speglas den heteronormativa diskursen kring relationer. Attityder gentemot singlar i allmänhet är att de ses som själviska, omogna, ensamma, oansvariga, avvikande och har svårigheter med personliga och sociala band. Studier visar att det är väldigt få positiva attribut förknippade med att leva som singel. Att ensamstående förknippas med ensamhet i betydelsen av enslighet och isolering utmanas av ståndpunkten att vänskapsrelationer och nätverk är en starkt bidragande källa till tillfredsställelse och meningsfulla kontakter idag (Budgeon, 2008). Morgan (2005) vill påpeka att vissa människor helt enkelt föredrar att leva i ensamhet. Att vara i en relation innebär hårt arbete och att vara singel kan uppväga detta med frihet och självbestämmande. Känslan av att vara isolerad, ensam och förtvivlad kan vara lika stark i ett dåligt äktenskap eller en dålig samborelation (Morgan, 2005, Reynolds et al., 2007).

Individualiseringens och kollektiviseringens kulturer

I den tidigare forskning från västvärlden om tvåsamhet och relationer finns det en naturlig diskussion kring individualiseringen som sker i samhället och hur den påverkar våra värderingar och normer. De studier vi tagit del av diskuterar detta utifrån olika synsätt och infallsvinklar.

Globaliseringen har haft en stor inverkan både på individen och samhället. Den snabbt växande globaliseringen har inneburit att individer idag inte enbart lever och verkar inom det egna samhällets gränser. Den individuella kulturen och den kollektivistiska kulturen existerar inte bredvid varandra och är inte varandras motsatser utan återfinns mer eller mindre i varje samhälle. Den gränslösa rörligheten som globaliseringen bidrar till vad gällande både människor, kulturer och information har minskat de nationella gränsernas betydelse (Santore, 2008).

Individualisering är ett centralt begrepp i det post-moderna livet och detta återspeglas i samtida intima relationer (Santore, 2008). Individualiseringsteorin bygger på två former av individualisering, institutionell samt individuell individualisering. Den institutionaliserade individualismen har resulterat i att samhällets institutioner byggs upp utifrån en individstruktur och inte som tidigare utifrån den självklara familjestrukturen. Den

individuella individualiseringen innebär att de traditionella relationsbanden (religion, klass, släktband och bygemenskap) avtar i betydelse (Jarnqvist, 2011). Dagens kultur i väst om intima relationer formas av och kring den institutionaliserade individualismen (Santore, 2008). Den individualiseringsprocess som pågår i samhället tar Jarnqvist (2011) upp och menar att familjen påverkas starkt och ifrågasätter definitionen av vad äktenskap, familj eller kärlek innebär. Förväntningarna, moral och normer är något unikt för varje relation och individ. Dock verkar det som att familjens verkan som sammanhållande enhet istället förvandlas till en mötesplats för enskilda individer. Forskningen visar att trots familjens försvagning som enhet har den inte förlorat sin dragningskraft (Jarnqvist, 2011). Äktenskapet kan främst ses som en institution i det kollektivistiska samhällets kultur, men samtidigt finns det en diskussion kring att äktenskapet i egenskap av att vara individualitetsbefrämjande också är samhällsbefrämjande. Med detta menas att en individ genom äktenskapet lär sig att i sin individualitet relatera till andra människor men också till staten och då gynnas av ett gott medborgarskap. Äktenskapets fördel ligger i sin samhälls- och stabilitetsfrämjande innverkan (Andersson, 2011).

En liknande diskussion för Kefalas, Furstenburg, Carr & Napolitano (2011) där de tar upp det "individualiserade äktenskapet", där den egna tillfredställelsen är viktigare än själva familjbildningen. Äktenskapet har genomgått en avinstitutionalisering vilket har inneburit en försvagning av de sociala normerna som definierar individers beteende kring äktenskapet (Kefalas et al., 2011; Santore, 2008).

Individualiseringen och kollektiviseringens kultur existerar inte i två olika spelrum utan finns mer eller mindre representerat i varje samhälle. Det finns en framträdande skillnad mellan individualismen och kollektivismen i en kultur eller ett samhälle och det är normernas roll när det gäller tankemönster, beteenden och känslor. Kollektivister anser att samhällsnormer väger tyngre än individens attityder som faktor för vad som påverkar sociala beteenden. I en kollektivistisk kultur är det inte norm att leva som samboende innan äktenskapet. Samboende är en relationsform som tenderar att vara mycket vanligare i individualistiska kulturer. Diener, Gohm, Suh & Oishi, (2000) har undersökt välbefinnandet hos par som lever som samboende och i ett äktenskap i både individualistiska och kollektivistiska kulturer där de har kommit fram till att gifta individer är mer tillfreds än de som lever i ett samboskap. De kollektivistiska kulturerna tenderade att ha mer konservativa värderingar och att leva i ett samboende ses som omoraliskt och gå emot dom rådande sociala normer som finns. Samboende i kollektivistiska kulturer rapporteras vara "mindre nöjda" med sina liv än de i

individualistiska kulturer. Dock påvisar de att kopplingen mellan att vara i ett äktenskap och individuellt välmående är universellt. När det kommer till individers tillfredsställelse över livet visade det att befinna sig i ett äktenskap istället för att vara samboende hade större betydelse i kollektivistiska kulturer än i individualistiska (Diener, Gohm, Suh & Oishi, 2000).

Teoretisk ansats

Normvetenskap

Begreppet norm används frekvent inom samhällsvetenskapen då människors beteende beskrivs. Normer används för att förstå mänskligt och organisatoriskt handlande i olika former. Begreppet innehåller både direkt och indirekt information om hur vi ska handla men varierar beroende på vilket sammanhang de rör sig om. Normer innefattar tre olika budskap. De definierar vad någonting är, hur det ser ut och hur vi bör agera. De innefattar även det vi bör förvänta oss. Hydén (2002) beskriver i sin bok "Normvetenskap" att normer finns på olika plan i samhället. På den samhälleliga makronivån rör normer det kollektiva intresset. På mesonivån rör normer organisationers inre uppbyggnad och externa relationer och till sist finns normer även på mikronivå, där de berör den ömsesidiga relationen mellan människor. Denna nivå kan även innefatta förhållanden till andra nivåer som exempelvis sociala dilemman. Tidigare forskning tyder även på att normer finns på både personlig och social nivå. Personliga normer är sådana normer som blivit införlivade i personens tankeätt och sociala normer är de, där konsekvenserna av normbrottet styrs av andra. I fall då de sociala normerna inte skulle uppfyllas är den största konsekvens uteslutning från den sociala gemenskapen. Styrkan av den sociala normen påverkar genomslagskraften. Då människor upplever att den finns en mycket stark norm om exempelvis lämpligt beteende i en situation tar de mer ansvar att samarbeta för den sociala gemenskapens bästa i jämförelse med om normen hade varit svag eller helt frånvarande (Hydén, 2002; Svensson, 2008).

Normer behöver inte bara uppstå i en grupp utan även komma från grupper. I detta sammanhang talar man om primärgrupper och referensgrupper. Dessa olika grupper utgör två olika normkällor för individer som ska ta ställning. Olika faktorer kan påverka styrkan hos normsändaren. Detta hänger ihop med betydelsen av normen för mottagaren. Tillgängliga kommunikationsmedel påverkar även norminläringen. Språket i detta sammanhang har även stor betydelsen, hur man pratar om någonting påverkar mottagaren (Butler 1999; Hydén, 2002).

Normvetenskapen som teoretisk ansats används i denna studie för att ifrågasätta och förstå de rådande föreställningar kring tvåsamhet som finns hos individen och runt om i samhället.

Metod

Här nedan presenteras hur vi gått tillväga för att söka, samla och avgränsa forskningen kring det valda området. Här kommer också resultatet av databassökningar att redovisas tillsammans med det slutgiltiga urvalet.

En problemavgränsning har gjorts till att främst undersöka vad de olika individerna i studien har för normer, värderingar och attityder kring relationer. Studien undersöker en utvald grupps åsikter och uppfattningar om relationer. Detta har studerats ur ett västerländskt perspektiv. I den här studien innebär det att majoriteten av datainsamlingen består av forskning från och om västvärlden. Intervjupersonerna bor och lever i Sverige som också bidrar till det västerländska perspektivet. Studien har avgränsats till personer som lever i någon typ av tvåsamhet (äktenskap/samboskap) och till de som lever i ensamhet (singel/änka). Detta innebar att personer som lever i exempelvis polygami, bigami eller som särbo inte är representerade i denna studie.

Datainsamlingen till denna studie har gjort dels genom databaserad litteratursökning samt semistrukturerade kvalitativa intervjuer. Litteratursökningen gjordes i Mittuniversitets databas och sökorden som användes var *Togetherness * Marriage *Relationship *Singleness *Cohabitation *Relationship *Norms *Societal norms *Individualism *Single women *Single men *Äktenskap *Normer *Relationer *Tvåsamhet. Alla databaser genomsöktes med samtliga sökord, varav 30 avhandlingar eller vetenskapliga artiklar valdes ut. En avgränsning gjordes till de studier gjorda efter år 1999. En viktig utgångspunkt i de valda verken har varit att de har tagit hänsyn och påvisar en medvetenhet kring de intersektioner som finns i samhället ur ett maktperspektiv.

Etiska principer

Vid flera olika tillfällen under forskningsprocessen har de etiska aspekterna varit viktiga och betydelsefulla för studien. Främst vid intervjuerna, behandling av intervjumaterialet, analysen och under framställandet av resultatet. Vi har utgått ifrån de fyra grundläggande etiska aspekterna, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet, nyttjandekravet samt informationskravet.

Samtyckeskravet innebär att deltagarna i undersökningen har full rätt att själva bestämma över sin medverkan. Alla deltagarna i studien har haft full frihet över sitt deltagande och kunde när som helst avbryta sin medverkan utan ifrågasättande. Konfidentialtetskravet upprätthålls genom att alla uppgifter om deltagarna i undersökningen behandlas med konfidentialitet, personuppgifter och identiteter avidentifieras och har efter avslutad studie förstörts. Nyttjandekravet går ut på att materialet som samlats in genom intervjupersonerna endast används till det utnämnda forskningsändamålet. För att styrka nyttjandekravet har materialet efter färdigställandet av studien förstörts. Informationskravet innebär att intervjupersonerna fått information om studiens syfte, vilka moment som ingår samt att det är helt frivilligt att ställa upp, allt detta har intervjupersonerna tagit del av i det informationsbrev de fått i samband med förfrågan om de vill delta i studien (Bryman, 2002).

Urval av intervjupersoner

Urvalsmetoden av respondenter för intervjuerna skedde dels genom ett så kallat kvoturval samt genom ett snöbollsurval. Åtta olika intervjuer genomfördes, där kvoten var att både de som levde i en tvåsamhet och de som inte gjorde det skulle vara representerade till lika stor del. Detta innebar att fyra personer inte levde i någon typ av tvåsamhet vid intervjutillfället samt fyra personer som levde i en relation av något slag intervjuades. Intervjupersonerna har kontaktats via ett snöbollsurval, där den första respondenten rekommenderat personer att kontakta för vidare intervjuer. Detta ledde till att fördelningen såg ut på följande sätt: en man levde som singel samt två män i var sin relation. Tre kvinnor levde som singlar samt två kvinnor i var sin relation intervjuades. Intervjupersonerna är i åldrarna 25-50 år (majoriteten är mellan 25-32 år) och de bor i olika delar av Sverige. Sju intervjuer genomfördes öga mot öga där intervjupersonen valde platsen för intervjun. Fyra av intervjuerna genomfördes i intervjupersonernas hem och tre på en allmän men avskild plats. En intervju genomfördes via telefon. Tre personer av de som intervjuades hade ett annat etniskt ursprung än svenskt. Vi deltog båda två vid samtliga intervjuer. Alla intervjupersoner tog del av de etiska aspekterna vi upprätthåller genom ett informationsbrev innan intervjun påbörjades. Alla respondenter fick även ta del av intervjufrågorna innan intervjun. Intervjuerna spelades in med en diktafon, detta för att kunna transkribera och säkerhetsställa validiteten i vad som sagts. Under urvalet av respondenter uppdagades med tiden ett metodproblem.

Metodproblem

Ett problem studien har haft är att de tillfrågade respondenterna som även accepterat att vara med i studien av olika anledningar senare har tackat nej. Från början var det tolv personer som skulle delta i studien, efter bortfallet återstod åtta personer att intervjua. Anledningen till detta bortfall går endast att spekulera i, dock har denna företeelse skapat vissa metodproblem i studien. En önskan från vår sida har varit att ha en så bred variation av respondenter som möjligt, både när det gäller kön, ålder, etnicitet och klass. Detta har inte uppnåtts fullt ut då respondenterna hoppat av efter en tid och tiden att finna nya respondenter varit begränsad. Då några av respondenterna efterfrågade att få ta del av intervjufrågorna innan intervjun ägde rum, valde vi att tillmötesgå detta. Det innebar således att alla respondenter fick möjligheten att läsa intervjufrågorna innan. Några valde även att hoppa av då de läst informationsbrevet och först då uppfattat att intervjun skulle spelas in.

Studien stävar efter att synliggöra och visa förståelse för att maktrelationer i samhället skapar ett förtryck utifrån våra sociala kategorier. Detta påverkar individen och samhället samt har betydelse för hur vi agerar och för hur våra identiteter skapas. Detta förtryck sker i skärningspunkten av de maktrelationer som uppstår baserade på exempelvis kön, ålder, klass, etnicitet eller sexualitet. För att synliggöra detta har studien försökt representera respektive sociala kategoris åsikter och värderingar. Då vårt urval endast har bestått utav åtta individer har vi inte kunnat föra diskussionen eller analysen kring sexualitet eller klass. Sexualitet har inte analyseras då detta inte kom på tal under någon av våra intervjuer samt att ingen av våra frågor handlade om just sexualitet och tillhörighet till en specifik sexuell läggning. Vi vill heller inte göra några antaganden runt detta då det riskerar att späda på den heteronormativitet som existerar i samhället. Klass skulle möjligtvis kunna analyseras utifrån variabeln utbildning/arbete. Vi har dock valt att inte göra det då vår bedömning är att en sådan variabel inte är tillräckligt tillförlitlig i just den här studien.

Vissa intervjuer tillförde mer än andra till resultatet, dessa kan betraktas som nyckelintervjuer, dock presenteras alla intervjuerna och tillför sin mening till resultatet.

Kodning och analys

Vid vår analys av intervjumaterialet har vi valt att använda en kvalitativ deskriptiv metod, vilket innebär en önskan om att intervjun söker kvalitativ kunskap ur en nyanserad beskrivning utifrån olika aspekter av intervjupersonens liv.

Meningskodning är det verktyg som används vid analysen av materialet. Detta innebär att forskaren knyter ett eller flera nyckelord till en del i texten, för att sedan förenkla analysen och identifieringen av ett uttalande. Vi använder oss tillika av en så kallad öppen kodnings metod där man “bryter ner, undersöker, jämför, begreppsliggör och kategoriserar datan (Kvale, 2009).

Kodning och analys gick till på följande sätt:

Först av allt gjordes en transkribering av varje enskild intervju, denna process delades upp lika mellan oss båda, då vi transkriberade fyra intervjuer var. Sedan lyssnade vi igenom intervjuerna tillsammans och skrev ner de intryck och mönster vi tyckte oss uppfatta. Detta kom vi fram till genom gemensam diskussion. Därefter lästes intervjuerna metodiskt igenom och nyckelord knöts till texten. Nyckelorden kunde förekomma med en viss variation i de olika intervjuerna men det fanns några som återkom frekvent i samtliga intervjuer, dessa var “äktenskapsnorm”, “sambo”, “familj”, “vänner”, “singel”, “samhällsnorm”, “samhällskultur”. För att på ett enkelt och metodiskt sätt kunna analysera och redogöra för resultatet av intervjuerna har resultatdelen delats upp i två huvudgrupper där den första gruppen består av de som lever i en tvåsamhet och den andra gruppen av de som lever som singlar. Inom de två huvudgrupperna presenteras två subgrupper inom respektive grupp. I gruppen med de som lever i en tvåsamhet är indelning i subgrupperna gjorda utifrån relationsformerna äktenskap och samboende. I gruppen där singlar är representerade är indelningen gjord utifrån viljan att leva som singel och de som inte önskar att leva som singel. En stödtext med intryck, teman och mönster gjordes till varje intervju, detta för att underlätta resultatskrivningen och även diskussionen. Underrubrikerna är skapade utifrån dessa teman, knutet till studiens syfte. Vi vill också belysa vår medvetenhet av vår egna påverkan under intervjusituationen och att vi under hela processen har strävat efter att erhålla ett reflexivt förhållningssätt och en medveten naivitet. Medveten naivitet innebär att vi som intervjuare visar en öppenhet för oväntade och nya företeelser och skall inte komma med färdiga kategorier och tolkningsscheman (Kvale, 2009). Då detta är vår första studie som forskare och där med också vår första chans att utföra och öva på intervjuandet förstår vi att detta kunde ha genomförts annorlunda och att det här är en del i utvecklingen av vår intervjuteknik. Vår utbildade utgångspunkt kan självklart ha haft en påverkan på intervjupersonernas känsla vid intervjun och kan även ha påverkat deras kommentarer.

Tillförlitlighet

För att mäta tillförlitligheten i vår studie har vi använt oss av de fyra grundprinciperna som Bryman (2002) beskriver i boken "Samhällsvetenskapliga metoder", dessa är trovärdighet, pålitlighet, överförbarhet samt möjligheten att styrka och konfirmera studiens innehåll.

Trovärdighet innebär det samma som den intern validitet inom den kvantitativa forskningen. Det vill säga att vi har följt de regler och etiska riktlinjer som finns för forskning på Mittuniversitetet.

Intervjupersonerna har tagit del av dessa etiska aspekter genom ett informationsbrev. Vi har även genomfört en respondentvalidering där samtliga intervjupersoner fått möjligheten att läsa och ge synpunkter på det färdiga resultatet. Detta för att resultatet i så stor utsträckning som möjligt skall tolka intervjupersonernas synvinkel.

Grundprincipen pålitlighet innebär att en fullständig redogörelse av hur alla delar i forskningsprocessen skapats. I metoddelen beskrivs hur datainsamlingen och intervjuerna gått till. Forskningsprocessen beskrivs genom att först redogöra för hur urvalet av intervjupersonerna gått till, de metodproblem vi stött på samt hur genomförandet av intervjuerna sett ut. Framställandet av resultatet tydliggörs i en detaljerad beskrivning av analysprocessen i "Kodning och analys"-avsnittet.

För att uppnå en hög överförbarhet uppmanar Bryman (2002) forskaren att använda sig av täta beskrivningar av detaljer som rör studiens kontext. Vi har i så stor utsträckning som möjligt försökt beskriva den sociala kontext där studien utförts. Exempel på detta är det västerländska perspektivet, vilken kontext intervjuerna har genomförts i och i vilket samhälle intervjupersonerna och vi som forskare lever och verkar i.

Möjligheten att styrka och konfirmera arbetet innebär att forskaren inte ska låta sina personliga värderingar påverka resultatet i undersökningen. Vi har under hela arbetets gång försökt hålla ett reflexivt och medvetet naivt förhållningsätt till det insamlade materialet. Då vi har studerat normer och värderingar är det lätt att själv ta ställning i frågan, något vi försökt vara medvetna om under både intervjutillfällena och framställandet av resultatet. Men vi anser att det inte går att uppnå fullständig objektivitet i en studie som vår.

Resultatredovisning

Här nedan presenteras resultatet av intervjuerna samt hur det kan kopplas till tidigare forskning.

Åtta personer intervjuades,. fem kvinnor samt tre män deltog i studien. Hälften av individerna lever i någon typ av relation och hälften lever som singlar. Här nedan följer en kort presentation av intervjupersonerna utifrån dessa två kategorier.

Av de individer som intervjuades lever fyra stycken i någon typ av parrelation. Två var män och två var kvinnor. Intervjupersonerna i denna kategori är mellan 28 och 50 år gamla. Två av individerna lever i ett äktenskap med sin partner och de andra i ett respektive samboskap. Hälften av individerna är uppväxta i Sverige och hälften utanför, idag lever samtliga i Sverige. Inom gruppen finns både yrkesverksamma samt studenter representerade. Personerna presenteras i resultatet som Miriam, Adam, Diana och Sam.

Fyra individer lever som singlar. Varav en var man och tre var kvinnor. Intervjupersonerna i denna kategori är mellan 23 och 41 år gamla. Inom denna grupp är tre fjärdedelar uppväxta i Sverige och en utanför, idag lever samtliga i Sverige. Inom gruppen finns både yrkesverksamma samt studenter representerade. Personerna presenteras i resultatet som Jasmin, Ulrik, Leila och Kamilla.

Alla intervjupersonernas namn är fiktiva.

Individernas motivation, tankar och värderingar kring att leva i en tvåsamhet

Tvåsamheten utifrån ett äktenskapsperspektiv

Diana har haft ett par tidigare relationer men även testat på att vara singel i perioder. Hon beskriver och resonerar kring livet innan äktenskapet på följande sätt,

“Jag har ju prövat på singellivet också och det känns kul ett tag och sen så känner man sig väldigt ensam och man vill ha någon som man tycker om, att ha nära en, kunna prata med, kunna dela saker med, uppleva saker med.”

“Jag har haft en hel del män, men några längre förhållanden också...Men oftast var det så att de var inte bra för mig...Det har liksom utvecklats mer till någon kompisrelation eller att man växer ifrån varandra.”

“Jag älskar min make, jag har inte älskat någon av mina tidigare pojkvänner. Jag har inte vetat vad kärlek var för någonting. Jag har liksom trott att jag har varit kär, men det har jag inte.”

Att vara gift betyder mycket, hon betonar den praktiska innebörden med att vara i ett äktenskap och att tvåsamheten fungerar som ett företag.

“Ja, jag menar tidigare när man var singel, om jag hade köpt ett par skor och inte hade råd till mat, då var det bara jag som råkade illa ut, men skulle jag göra det nu så sitter vi båda två i skiten.”

“Fördelen som jag ser det, är liksom att nu har två blivit ett, så vi är liksom en enhet och den ska fungera, vi är liksom som ett företag, fast det är väldigt mycket kärlek!”

Diana är gift men hennes syskon och de flesta i vänskapskretsen lever som sambos och har flera barn.

“Min syster hon har två barn... min storebror är sambo och de har tre barn...Vänner, då är det så att många är i par. En del är gifta men de flesta är sambo och förlovade.”

“Det enda som har påverkat mig mer och mer de senaste åren, är att jag inte har barn och de har barn...Men jag har ändå inte försökt att rusa fram och ska skaffa barn.”

Att Diana betonar vikten av det praktiska med att ingå i en tvåsamhet avslöjar att vissa av de historiska värderingarna kring äktenskapet lever kvar som föreställningar än idag. Under 1600-talet var äktenskapet framförallt en ekonomisk enhet. Det var inte förrän på 1700-talet bilden av den romantiska kärleken växte fram (Jarnqvist, 2011). Historiskt har individer i samhället som ingått i en tvåsamhet tilldelats förmåner både socialt och ekonomiskt medans människor som inte ingår i en tvåsamhet i hög grad blivit marginaliserade (Budgeon, 2008). Diana ser redan sitt äktenskap som en enhet, men personerna i Dianans nära relationerna har en påverkan på henne när det handlar om att bilda en familj som då också innefattar barn. En beskrivning av detta återfinns i den tidigare forskningen, där normerna kring familj även förknippas med äktenskapsnormen. Forskningen tyder på att de flesta individer ser familj och barn som en självklar del av livet, i tankarna kring familj ingår äktenskapet som en del av helheten (Budgeon, 2008, Jarnqvist, 2011).

Adam resonerar på följande sätt kring att vara singel.

“Det blir nog mycket ensamt, mycket för sig själv och det tycker jag inte om, hellre någon att tjafs lite med på kvällarna än att inte ha nått.”

Han har haft två tidigare förhållanden innan sitt äktenskap.

“Jag har haft två tidigare förhållanden. En var en svensk tjej och den andra var en kurdisk tjej...de varade lika länge, ungefär tre till fyra månader...distansförhållanden, de havererade.”

“Den kurdiska tjejens mamma var emot det. Hon tyckte att det inte var någon idé att vara ihop med en kurdisk kille som kom från det iranska Kurdistan och hon var från det irakiska Kurdistan, så det sket sig. annars tyckte jag mycket om henne.”

Adam beskriver sig som en rebell när han var yngre.

“...mina föräldrar, de kan påverka mig en viss del men de kan inte bestämma åt mig...Precis som att jag inte ville att någon skulle blanda sig i mitt förhållande när jag var förlovad, så ville jag inte att någon skulle blanda sig i bröllopsplaneringen” .

Adams tankar kring äktenskapet.

“...det handlade mer om den kulturella delen. Vi förlovade oss någon gång i början av året men vi gifte oss sju till åtta månader senare och det var ganska lång tid i kurdiska mått om man säger så.”

“Jag är gift sedan två år och fyra månader tillbaka. Vi är bara två stycken än så länge så det är skönt och lugnt hemma...jag har hört antydningar om att man kanske ska skaffa barn...inga barn är planerat och så länge jag pluggar så är det inget snack om barn.”

“Att vara gift är en trygghet, huvudsaken är att man har det bra hemma. Jag ser ingen nackdel med att vara gift.”

Adams normer och värderingar återspeglar den kollektivistiska kulturens relationsmönster samtidigt som det också finns en kritik mot den. Han gifte sig av kulturella skäl då giftemålet

ses som en viktig rit, men ser själv äktenskapet som en civil överenskommelse och att det är av ett juridiskt värde.

Adam står mitt emellan det individualistiska och den kollektivistiska kulturen och anammar normer och värdering från båda kulturerna. Han påpekar kulturens vikt i sina beslut. En framträdande skillnad mellan individualism och kollektivismen i en kultur eller ett samhälle är normernas roll när det gäller tankemönster, beteenden och känslor. Kollektivisterna anser att normer väger tyngre än attityder som faktor för vad som påverkar sociala beteenden (Diener, Gohm, Suh & Oishi, 2000).

Tvåsamheten utifrån ett samboendeperspektiv

Ökningen av samboende är ett faktum som är tydligt i många olika välfärdsländer (Santore, 2008).

Sam beskriver sina tidigare relationer så här.

“Singellivet, som jag ser det, man slipper ansvar...man är fri...men jag slutade ju med singellivet när jag fick min son.”

“Jag var ihop med en tjej och vi skaffade barn tillsammans...det varade inte så länge... på grund av mitt arbete.”

Sam lever idag som sambo med sin partner.

“Om jag hade bott i Turkiet, om det hade varit en familj där som inte hade varit gifta, det skulle inte vara acceptabelt, men här är det mer normalt att vara sambo, du behöver inte gifta dig, du kan ju bo tillsammans med den du tycker om”.

“Enligt mig är äktenskap bara en pappersform.”

Sam beskriver både för och nackdelar med att leva i en parrelation.

“Ibland är ju vissa saker svåra att bemöta själv, då är det bra om man är två personer...Man delar det lika, det spelar ingen roll vad det är. Nackdelen är ju att ibland så behöver man vara själv, man behöver tid för sig själv, men det är inte alltid det går liksom.”

Äktenskapet har genomgått en avinstitutionisering vilket har inneburit en försvagning av de sociala normerna som definierar individers beteende kring äktenskapet (Kefalas et al., 2011; Santore, 2008). Individer idag ifrågasätter definitionen av vad äktenskap och familj innebär. Värderingar, moral och normer är något unikt för varje relation och individ (Jarnqvist, 2011). Vår tolkning är att familjen som traditionell enhet inte står i centrum och detta bekräftas av forskning som visar på just familjens försvagning som enhet. Men trots denna försvagning har den inte förlorat sin dragningskraft (Jarnqvist, 2011). Förklaringen till den ökade acceptansen och normskapandet kring att vara samboende är bland annat den individuella individualiseringen, nedbrytningen av den traditionella familjen, ökad sekularisering, förändring i giftemålets betydelse samt en förminskning av äktenskapets sociokulturella innebörd. (Aarskaug Wiik, Bernhardt & Noack, 2010; Coast, 2009; Kefalas et al., 2011) Detta visar på den totala acceptansen som existerar i Skandinavien kring att vara samboende, 90 procent av de som hittat sin partner lever först i ett samboende (Aarskaug Wiik, Bernhardt & Noack, 2010).

Miriam beskriver sig själv som trebarnsmor med två barnbarn. Hon har sedan tidig ålder erfarenhet av att vara i en parrelation.

“Jag hann ju bara vara ute och dejta lite grann innan jag hann träffa han som då blev min man, då var jag 15 år. Vi var gifta i 24 år, ett par i nästan 30...jag blev gravid som ganska ung. då tycktes det nog att man kanske skulle var gift när man hade barn...jag band mig och fick barn tidigt och det gjorde inte mina kompisar på många år.”

När Miriam pratar om tvåsamhet är det en självklar del av livet och hon har varit i en lång relation sedan tidig ålder och är nu förlovad med en annan partner sedan tre år tillbaka. De planerar att gifta sig i framtiden. Hon ser bara fördelar med att vara i en relation och betonar att en av dessa fördelar är att man växer som människa.

“Samhället är väl lite gjort för att vara två...resor, enkelrum, färdig matkasse!”

Att vara singel beskriver hon så här.

“Fördelar med att vara singel kan väl va nån sorts frihet kanske och göra som man vill, men ja, för mig skulle det inte vara ett alternativ...för mig är det ensamhet.”

Tidigare forskning tyder på att de flesta individer ser familj och barn som en självklar del i livet och för många hör även äktenskapet dit (Budgeon, 2008; Jarnqvist, 2011). Miriams värderingar om familj och äktenskap bekräftar denna föreställning. Det bekräftas då äktenskapet och att vara i en relation innebär självförverkligande för henne, att växa som individ.

Tvåsamheten utifrån viljan att vara singel

Jasmin ser många fördelar med vara singel, hon har varit i en lång samborelation men älskar idag att bo själv.

“Min sista pojkvän som jag har tillsammans med, vi bodde ihop och vi var förlovade, vi var tillsammans i nästan fyra år.”

“ jag hade känt mig mogen sen jag var 15 år, att flytta hemifrån, det var liksom min dröm och nu blev det så naturligt och det var han som lärde mig allt det här med att betala räkningar, vuxenprylar liksom!”

“Sen så kände jag sista året att jag inte riktigt var lycklig i relationen...Jag hade sökt till ett universitet i en annan stad tidigare, men kom inte in, men sen kom jag in, det blev för mig ett naturligt avslut.”

Jasmin lever idag som singel och hennes tankar och motiv till att det är ett aktiv val är,

“Jag kan ta hänsyn till mig själv när som helst, hela tiden, jag behöver inte bry mig om någon annan...jag älskar att bo själv!...det skönaste jag vet är att bara gå omkring själv, ensam och dricka kaffe, ta en morgoncigg och titta på nyhetsmorgon.”

Jasmin berättar om hur vännerna från hemstaden påverkar synen på relationer.

”mina vänner är ju studenter här, mertalet är singlar, men om jag ser till mina vänner som jag har hemifrån, där är många i relationer och många som bor kvar har lånat hus tillsammans och de är förlovade, de har bil ihop, barn ihop och sådär. Det som är jobbigt där är att jag förstår att vi inte har så himla mycket gemensamt. Det kommer aldrig bli som

det var, vi kommer aldrig gå ut o festa en lördagkväll och vi kommer hem när vi vill och gör vad vi vill...”.

Hon fortsätter

“...det är lite ömkande, “Du som är så söt och trevlig, hur kan inte du ha träffat nån...?” nej, jag har kanske inte letat heller!”

“...många som jag har kvar, som bor kvar där uppe, där bor man ihop och där är man ihop. man är inte singel”.

Jasmin betonar ändå viljan att vara singel där hon är nu livet

“Jag har blivit väldigt mycket mer kräsen när det gäller män...jag känner inte heller att det begränsar mig, herregud, det finns väl typ tre miljarder män?!”

Tidigare kvalitativa forskning visar att det finns ett ifrågasättande och ett behov att försvara sina val om individen inte har en vilja att ingå i ett äktenskap eller relation (Adeniji, 2008; Jarnqvist, 2011; Reynolds, Wetherell & Taylor, 2007). Detta påpekar också Morgan (2005) som betonar att vissa människor helt enkelt föredrar att leva i ensamhet. Att äktenskapet har en överordnande ställning bland samlevnadsformer är tydlig (Andersson, 2009). Det framgår av vännerna från hemstaden då de ifrågasätter och värderar Jasmins singelliv som mindre attraktivt än deras egna liv.

Singellivet och att vara singel beskrivs av Jasmin som att slippa ansvar, en frihet och att man gör egna val. Att vara i en relation innebär hårt arbete och att vara singel kan uppväga detta med frihet och självbestämmande (Morgan, 2005). Jasmin vill senare i livet ha en relation och bilda familj

“...men om jag hade varit 10 år äldre och singel, då hade jag nog tyckt det var jobbigt”.

Senare i livet påpekar fler individer att vara ensamstående känns som ett personligt misslyckande och inte som ett fritt val (Budgeon, 2008). Detta bekräftar att tvåsamheten som norm står fast (Andersson, 2011).

Leila har inga tidigare relationer bakom sig och förklarar detta utifrån den kultur hon identifierar sig med.

“Jag kommer från Irak, det är inte samma sak som här. Man gifter sig, man måste gifta sig innan man bor ihop...de har inte sagt till mig men vi vet redan att vår kultur är så och jag respekterar det, jag har ingenting emot det heller.”

“Jag har inte haft någon relation på riktigt om man säger så...jag ska leva mitt liv först...först i mitt liv, har jag alltid, alltid, tänkt på examen och utbilda mig...det var min största dröm.”

Leila avstår idag aktivt från tvåsamheten då hon bland annat är orolig för att misslyckas,

“Idag är det många som är gifta och skiljer sig, de har misslyckats, de har inte lärt känna varandra innan...min syster och bror har ju inte lyckats med sina förhållanden.”

“Man klarar sig utan killar förstår du. Jag kan spara mycket och göra vad jag vill men samtidigt så sparar jag mig själv.”

“Alla kan jobba själv, ha utbildat sig, flytta hemifrån...man sitter inte och väntar på någon som kan hjälpa till.”

Leilas tankar om framtiden...

“Än så länge så vet jag ingenting...om jag hittar någon så vill jag gärna gifta mig och skaffa barn och sånt.”

Leila anser själv att anledningen till att hon är singel idag beror på hennes syn på utbildning och karriär.

Den individuella individualiseringen har stått i fokus och påverkat vissa val i Leilas liv, äktenskapet har inte förlorat sin betydelse, dock gjort en förskjutning i tid. Att göra karriär och det självförverkligande som det innebär reflekterar den individualistiska kontext hon befinner sig i. Den individuella individualiseringen innebär att de traditionella relationsbanden (religion, klass samt familj och släktband) avtar i betydelse (Jarnqvist, 2011). Dagens kultur kring intima relationer påverkas och formas av den institutionaliserade och individualistiska individualismen (Santore, 2008).

Tvåsamheten utifrån oviljan att vara singel

Kamilla har tidigare varit gift och lever idag som singel.

“Jag har haft en relation, från och vara bra kompisar till att helt plötsligt bli ihop...sen blev det förlovning och giftemål...Jag vet hur bra det kan vara och hur bra man kan ha.”

Relationen slutade med att hon blev änka. Tankarna kring att leva som singel uttrycks på följande vis.

“Fördelen med att vara singel är att jag kan resa när jag vill, hur jag vill och flytta vart jag vill, jag bestämmer ju vad jag vill göra när jag vill göra det...nackdelar är väl alla ensamma kvällar...man känner att man vill prata med någon som kanske inte är kompis, det finns ingen där, och sen det fysiska, saknar jag vansinnigt...ensam är definitivt inte stark.”

“För varje vän eller varje kompis som hittar någon, så blir jag väldigt glad för deras skull, samtidigt som det gör lite ont. Jag försöker tänka, att då är det en person mindre i listan innan det blir min tur.”

“Är man i en relation eller i ett äktenskap då har man mer stöd av någon. Har någon att komma hem till, har någon att ventileras med... då har man ju även någon ekonomiskt, då kanske man kan ha det lite bättre på det sättet...man får en större familj.”

Att äktenskapet har en överordnande ställning bland samlevnadsformer är tydlig. Äktenskapet har varit standarden för hur intima relationer regleras i lag över tid. Eftersom äktenskapet fortsätter att utgöra mittpunkten i de gränser staten gör står normen kring äktenskapet stadigt i det svenska samhället (Andersson, 2011). Individualiseringsprocessen har en stark påverkan på definitionen av vad äktenskap, familj eller kärlek innebär, men förväntningarna, moral och normer är något unikt för varje relation och individ (Jarnqvist, 2011). Detta påstående anser vi vara talande för Kamillas syn. Hennes attityd och värderingar kring äktenskapet visar att hon tycker det är en stark institution för kärlek och en del av livet.

Ulrik är idag singel och uttrycker en längtan efter att vara i en relation och bilda familj.

“Jag har haft en relation till någon och det var ju den första stora kärleken...då var jag tillsammans med en tjej i tre år...det är väl egentligen den längst relationen, sen har jag väl träffat några under kortare perioder.”

“Mina vänner har ju träffat flickvänner nu...vi har varit singel hela högen ganska länge tror jag...är alla singel då vill man ju själv vara singel, men börjar polarna träffa tjejer och så vidare då vill man ju själv också göra det.”

Många av Ulriks vänner har idag hittat en partner och detta har gjort att även Ulrik aktivt letar efter en partner. Vänskapsrelationerna har en central roll i Ulriks liv. Han upplever en viss press från omgivning kring att bilda familj. Att vara singel innebär mest negativa saker för honom och påpekar också att han tror att samhällets syn är sådan.

“Jag tycker att målet som människa är väl att få bilda familj en dag...jag tror att alla någonstans söker efter någon att leva med.”

“Jag tänker, när man söker arbeten...så tror jag att det är en nackdel att skriva att man är singel. Det framstår som lite omoget.”

Ulriks funderingar kring framtiden,

“Jag tror och hoppas att jag bor i lag med någon, förhoppningsvis har jag skaffat några barn också...jag vill ha ett jobb jag trivs med bra och hela den här biten...jag tycker att man är större som två.”

Vissa föreställningar som finns gentemot singlar beskriver dessa individer som själviska, omogna, ensamma, oansvariga, avvikande och har svårigheter med personliga och sociala band. Studier visar att väldigt få positiva attribut förknippade med att leva som singel. Att ensamstående förknippas med ensamhet i betydelsen av enslighet och isolering utmanas av standpunkten att vänskapsrelationer och nätverk är en starkt bidragande källa till tillfredställelse och meningsfulla kontakter idag (Budgeon, 2008). Idag utgör Ulriks vänskapsrelationer kärnan för tillfredställelse av meningsfulla kontakter och relationer för honom och bekräftar Budgeons (2008) teori kring detta.

Samhällets och den yttre påverkan på individen

Intervjupersonerna anser att samhället har en viss påverkan på deras syn på relationer och äktenskap. Detta oavsett om det är ett individualistiskt eller kollektivistiskt samhälles normer och värderingar som återspeglas. Dock verkar det inte vara något de reflekterat över eller tänker på i vardagen. Det är olika faktorer i samhället som har normskapande kraft allt från ideologier, politik, kultur och religion (Hydén, 2002). Adam beskriver det såhär

“ Det svenska samhället har absolut ingen påverkan på mitt förhållande... Men det kurdiska samhällets syn är nog det som påverkar mig mest, hur jag ser på förhållandet.”

Att Adam ser på samhällets normer som ur två olika grupper, ett kurdiskt samhälle och ett svenskt samhälle, kan förklaras med Hydén (2002) teori kring normvetenskap. Normer och förväntningar kan komma från grupper. När det kommer till äktenskap och relationer fungerar det kurdiska samhället som normkälla och primärgrupp för Adam. Jasmins svar dröjer lite men kommer ändå fram till att

“...Det är klart att den har, eftersom samhället är uppbyggt för att vara två”.

Dagens kultur kring intima relationer formas av och kring den institutionaliserade individualismen (Santore, 2008).

Som svar på frågan om samhället påverkar honom när det gäller relationer säger Ulrik direkt nej men säger frågande

“men ett samhälle går väl ut på att man ska leva i familj...”

Detta kan förklaras med att normerna kännetecknas av en spontan efterlevnad, de finns där men individen agerar efter dem mer eller mindre spontant (Hydén, 2002). Det individualistiska samhället driver individer mot ett mer och mer individualistiskt tänk och självförverkligande är i fokus. Ulrik lever i vad som definieras som en övervägande individualistisk kultur men ser inte detta som något hinder eller anledning till att välja bort tvåsamheten. Diana och Jasmin tycker inte heller att de individualistiska tänket påverkar behovet av en partner.

“Ja, karriär kan man väl göra i lag också”.

“Man kan vara individuell även om man är i en relation”.

Dessa värderingar kan vara en bekräftan att familjens verkan som sammanhållande enhet förvandlats till en mötesplats för enskilda individer (Jarnqvist, 2011). Jasmins åsikt om det individualiserade samhället speglar ett potentiellt skifte i hur vi ser på relationer och äktenskap

“... vi går mot ett mer individualiserat samhälle... att det är fler och fler som lever som singlar, och det här med att folk är särbos!... helt fantastiskt!”

även Diana tar upp särbo som en ny tänkbar form av relation i det individualistiska samhället och föreslår det vara ett alternativ till att leva som singel,

“... vissa är inte ämnade att kunna leva tillsammans med någon. Däremot kanske särbo fungerar bättre för att man är så egen, speciell.”

Diskussion

Syftet med studien har varit att undersöka individers motivation och värderingar kring att leva i någon typ av tvåsamhet eller valet att inte göra det. Syftet har även varit att undersöka hur värderingar kring relationer och äktenskap uppkommer, hur det påverkar individen och vilka individuella tankar och synpunkter respondenterna har kring tvåsamhet samt ensamhet. Det övergripande målet har varit att belysa individernas reflektioner över hur man hanterar relationer i livet men också ett försök att ta reda på om samhället och andra yttre faktorer påverkar hur vi hanterar relationer.

Tankar och reflektioner hos intervjupersonerna kring äktenskap och tvåsamhet

Med de föreställningarna som finns kring äktenskap följer normer kring familj, samboskap, barn och singelnormer. Familj är centralt och återkommer parallellt med begreppet tvåsamhet. Familj som begrepp innefattar barn och en partner för våra intervjupersoner och detta kan tolkas som en bekräftelse av den monogama heteronormativa diskursen som finns kring relationer.

Att familjen inte behöver innefatta ett äktenskap idag bekräftas av några av våra intervjupersoner, vilket kan vara ett tecken på att det sociala mönstret och beteendet kring vad ett äktenskap innehåller genomgår en förvandling. Trots denna förvandling av äktenskapet och tvåsamhetens innebörd, kan intervjupersonernas berättelser i denna studie påvisa att de föreställningar som finns kring äktenskapet står fast.

Det finns två kolliderande verkligheter i dagens Sverige. De är uppbyggda av antaganden och normer där den ena sätter individens intressen i centrum och den andra kollektivets (Jarnqvist, 2011). Äktenskap och giftemål är inbäddade i ett samhälles kultur, oavsett om det är individualistiskt eller kollektivistiskt präglat, och påverkar både det offentliga och privata livet (Karasu, 2007).

Av intervjupersonerna bekräftas att det finns en acceptans kring att leva som sambo och särbo i Skandinavien. Dock tas relationsformen särbo upp som ett bra alternativ till att vara singel vid ett tillfälle. Med detta menas att man då får en större frihet i en relation och samtidigt får ta del av de attribut som kännetecknas som positiva med att vara singel. Detta bekräftar dock att singel fortfarande inte riktigt är en accepterad levnadsform.

Tankar och reflektioner hos intervjupersonerna kring att vara singel

Resultatet av intervjuerna visar på att Budgeons (2008) teori kring vänners innebörd hos singlar även stämmer in på denna studiens intervjupersoner. Budgeon menar att singlarna än idag är marginaliserade från resten av samhället. Vårt resultat visar att stödet dessa personer får från vänner gör att individerna inte känner sig marginaliserade i den grad som Budgeon kanske påstår. Detta speglar en utveckling av singelnormerna genom en större acceptans kring att vara singel. Trots detta ses inte singel som ett slutgiltigt levnadssätt utan studien visar att de flesta individer uttrycker en önskan att dela livet med en partner. Detta svar är oberoende av om individerna lever som singel eller i en relation. Personerna i denna studie har associerat lika kring detta, oavsett kön, etnicitet eller ålder. För sex av intervjupersonerna betyder begreppet singel att vara ensam, ensam används här då som en beskrivning av känslan av ensamhet. Även om acceptansen har utvecklats positivt lever den marginaliserade statusen fortfarande kvar.

Vilka faktorer påverkar våra val att ingå eller att inte ingå i en tvåsamhet?

Studien har visat att det finns en mängd olika attityder, värderingar och normer som styr individers handlande och tänkande när det gäller tvåsamhet och äktenskap. Det handlar heller inte bara om en norm, utan en norm återföljs av en rad andra normer som finns i kontexten och diskursen som råder.

Som tidigare forskning bekräftar, påverkas individen av samhällets värderingar och normer på en makro- meso och mikronivå. Det finns olika faktorer som påverkar våra beslut om att ingå en tvåsamhet eller inte, samhällsnormen är en av dem. Andra faktorer som kan påverka skulle kunna vara de socio-ekonomiska fördelarna med att leva i en tvåsamhet, viljan att föra livet vidare till en ny generation eller helt enkelt en önskan om att dela livet med en partner. Olika bakomliggande faktorer har olika stor inverkan på individens beslut, individens samvete, moral eller etik men även yttre påverkan som religion, politik eller andra ideologier kan vara bakomliggande faktorer. Genus, etnicitet eller utbildning är ytterligare komponenter som kan spela in på våra val och föreställningar om tvåsamheten. Men också samhällsstrukturer, lagar och andra regler har en påverkan på individens normbildning. (Hydén, 2002).

Normer fyller sin funktion då vi agerar spontant efter dem, det är vad som utmärker en norm, det gör att vi som individer i ett samhälle kommer att reproducera och återskapa de samhällsnormer som finns om vi inte uppmärksammar och gör ett aktivt val utifrån dem. En viss yttre påverkan syns även i denna studien men att ingå ett äktenskap eller en relation uppfattas inte som ett socialt tvång av individerna utan ses som en del av ett självförverkligande.

Är det helt och hållet upp till individen att bestämma eller finns det andra faktorer som påverkar?

Att leva i en tvåsamhet anses vara fördelaktig av såväl individen som utifrån samhällets uppbyggnad. Något som även studiens intervjupersoner beskriver. Att vara singel gynnas främst av det individualistiska synsättet och vi ser en tendens till att den marginaliserade statusen som singlar lever under håller på att tyna bort och försvinna allt mer. Individerna i denna studie påpekar många praktiska faktorer med att leva i en tvåsamhet vilket har fått oss att fundera kring tvåsamheten som en social status hos en individ snarare än en förening av kärleken mellan två personer. Utifrån intervjupersonernas syn tolkar vi det som att tvåsamhet

är en samhällsnorm som står fast och är oberoende av om den verkar utifrån den individualistiska och den kollektivistiska kulturens synsätt.

Referenser

Aarskaug Wiik, K., Bernhardt, E. & Noack, T. (2010). Love or Money? Marriage intentions among young cohabitators in Norway and Sweden. *Acta Sociologica*, September issue 2010.

Adeniji, A. (2008). *Inte den typ som gifter sig?: Feministiska samtal om äktenskapsmotstånd*. Makadam. Göteborg.

Andersson, C. (2011). *Hundra år av tvåsamhet, Äktenskapet i svenska statliga utredningar 1909-2009*. Arkiv. Lund.

Bryman, A. (2002) *Samhällsvetenskapliga metoder*. Liber, Malmö.

Budgeon, S. (2008). Couple Culture and the production of singleness. *Sexualities*. Vol. 11, No. 3, pp. 301-325.

Butler, J. (1999). *Gender Trouble: Feminism and the subversion of Identity*. Routledge Press, New York.

Coast, E. (2009). *Currently cohabiting: relationship attitudes, expectations and outcomes*. In: Stillwell, John and Coast, Ernestina and Kneale, Dylan, (eds.) *Fertility, living arrangements care and mobility. Understanding population trends and processes (vol. 1)*. Springer, Dordrecht, Nederländerna.

Diener, E., Gohm L. C., Suh, E. & Oishi, S. (2000). Similarity of the Relations between Marital Status and Subjective Well-Being Across Cultures. *Journal of Cross-Cultural Psychology*. Vol. 31, No. 4, pp. 419-436.

Familj. (n.d). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad november, 2, 2012 från <http://www.ne.se/familj/167184>.

Fineman Albertson, M. (2001). Why Marriage? *Virginia Journal of social policy & the law*. Vol. 9, No. 1, pp. 239-271.

Hydén, H. (2002). *Normvetenskap*. Sociologiska institutionen, Univ. Lund.

Hydén, L. (2001). Ensamhet eller tvåsamhet, Om social dekontextualisering och kontextualisering. *Utbildning och demokrati*. Vol. 10, No. 3, pp. 11-26.

Jarnqvist, K. (2011). *När jag gifter mig ska jag göra det på riktigt. Berättelser om barn, brudar och bröllop*. Print & media. Umeå.

Karasu, R. S. (2007). The Institution of Marriage: Terminable or Interminable?. *American journal of psychotherapy*. Vol. 61, No. 1, pp. 1-16.

Kefalas, M. J., Furstenburg, F. F., Carr, P. J. & Napolitano, L. (2011). "Marriage is More than Being Together: The Meaning of Marriage for Young Adults." *Journal of Family Issues*, Vol. 32, No. 7, pp. 845-75.

Kvale, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur. Lund.

Marginaliserad. (n.d). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad november, 12, 2012 från http://www.ne.se.proxybib.miun.se/sve/marginalisera?i_h_word=marginalisera.

McCarthy, J. (2011). What you don't know about marriage. (Elektronisk) Tillgänglig: http://www.ted.com/talks/jenna_mccarthy_what_you_don_t_know_about_marriage.html (2012-10-18 15.24)

Morgan, T. (2005). Bridget Jones's Theology Reflections on Involuntary Singleness: Reflections on Involuntary Singleness. *Theology*. Vol. 108, No. 841, pp. 32-39.

Reynolds, J., Wetherell, M. & Taylor, S. (2007). Choice and chance: negotiating agency in narratives of singleness. *Sociological Review*, Vol. 55, No. 2, pp. 331-351.

Reynolds, J. & Wetherell, M. (2003). The discursive climate of singleness: The consequences for Women's Negotiation of a Single Identity. *Feminism and Psychology*. Vol. 13, No. 4, pp. 489-510.

Santore, D. (2008). Romantic relationships, individualism and the possibility of togetherness: Seeing Durkheim in theories of contemporary intimacy. *Sociology*. Vol. 42, No. 6, pp. 1200-1217.

Sassler, S. & Miller, A. (2006). Waiting to be asked. Gender, Power and Relationship Progression among Cohabiting Couples. *Journal of Family Issues*. April 2011 Vol. 32, No. 4, pp.482-506.

Sekularisering. (n.d). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad november, 2, 2012 från <http://www.ne.se/sekularisering/303069>.

Statistiska centralbyrån. (2011). *Statistisk årsbok 2011, Befolkning population*. Tillgänglig http://www.scb.se/Statistik/BE/BE0101/2011M05/Gifterm%C3%A5l_skilsm%C3%A4ssor.pdf.

Stigmatisering. (n.d). I *Nationalencyklopedin*. Hämtad november, 2, 2012 från <http://www.ne.se/stigmatisering/315459>.

Svensson, M. (2008). *Sociala normer och regelefterlevnad*. Media-Tryck. Lund.